

جفت ماندگی

جفت به طور طبیعی حدود ۶ ساعت پس از زایمان خارج می‌شود. (محدوده ی آن از ۱ تا ۱۲ ساعت است) البته تا ۲۴ ساعت هم جفت ماندگی محسوب نمی‌شود. عوامل مستعد کننده جفت ماندگی عبارتند از:

۱- نارس بودن جفت

۲- عدم حرکت حیوان و تحرک ناکافی

۳- زایمان زودرس :

بدنبال سقط جنین یا ایجاد زایمان زودرس یا سزارین، احتمال جفت ماندگی بسیار زیاد است. این حالت ممکن است منجر به نارس ماندن پلاسنتا گردد.

۴- سستی رحم :

جدا شدن فیزیکی جفت بستگی به تداوم انقباضات رحمی پس از خروج گوساله دارد. عواملی که بر تداوم و توانایی انقباضات رحمی تاثیر می‌گذارند عبارتند از: **هیپوکلسمی** که فعالیت میومتریوم را تضعیف می‌کند. **سخت زایی** که ممکن است منجر به سستی ثانویه رحم شود.

کمبودهای هورمونی یا عدم تعادل آنها

۵- دوقلوزایی :

طول آبستنی در دوقلوها کوتاهتر است و باعث نارس بودن جفت می‌شود. همچنین به علت باز شدن بیش از حد میومتریوم، سستی رحم هم ایجاد می‌شود.

- احتمال بروز جفت ماندگی با افزایش تعداد زایمانهای حیوان افزایش می‌یابد. یعنی گاوهای مسن بیشتر مبتلا می‌شوند.

- گاوهای پرتولید که غذای زیادی هم می‌خورند، هنگام زایمان به جفت ماندگی مستعدترند.

- احتمال بروز جفت ماندگی در زایمانهای پائیزه بیشتر است.

میانگین میزان وقوع جفت ماندگی:

زایمانهای طبیعی ۸٪

سخت زائیها ۲۵ تا ۵۵٪

دوقلوزائی ۴۳٪

گاوهایی که جفت خود را طی ۳۶ ساعت دفع نکنند، احتمال دارد که آنرا بمدت ۷ تا ۱۰ روز نگه دارند. علت این موضوع این است که انقباضات اصلی میومترיום بعد از ۳۶ ساعت از تولد گوساله دیگر ادامه نمی‌یابد و اگر تا این موقع پرده‌های جنینی خارج نشده باشند، جدا شدن بعدی آنها فقط می‌تواند در نتیجه جدا شدن طبیعی برجستگیهای رحم در اثر حل شدن ناشی از گندیدگی باشد (بصورت توده گندیده ای دفع می‌شود).

در این حالت وقتی عمل دفع پرده‌ها صورت می‌گیرد، پرده‌ها همانند مرحله سوم زایمان طبیعی، پشت و رو نمی‌شوند.

در حیوان جفت مانده احتمال تکرار جفت ماندگی در زایمانهای بعدی نیز وجود دارد.

در گله‌های مبتلا به بروسلا، میزان ابتلا به جفت ماندگی بالاتر است. یکی از دلایل سقط جنینهای آخر آبستنی ناشی از بروسلا آبورتوس می‌باشد. لذا در گله‌هایی که جفت ماندگی زیادی دارند، تست دقیق بروسلوز لازم می‌باشد.

عواقب جفت ماندگی:

- ۱) کاهش احتمالی اشتها و شیر
- ۲) ایجاد بوی نامطبوع در شیر
- ۳) طولانی شدن فاصله زایش تا آبستنی مجدد
- ۴) کاهش سرعت جمع شدن رحم پس از زایمان
- ۵) عفونتهای رحمی

جفت ماندگی‌های معمولی (بدون عارضه بعدی)، در باروری گاوهای ماده ای که بعد از ۶۰ روز از آخرین زایمان جفت‌گیری نموده اند تاثیر ندارد.

عارضه جفت ماندگی به تنهایی فعالیت بعدی دستگاه تناسلی را مختل نمی‌کند ولی عارضه متريت به تنهایی (یا همراه با جفت ماندگی)، فاصله زایش را تا جفت‌گیری بعدی افزایش می‌دهد.

در نتیجه تاثیر جفت ماندگی در باروری به وجود یا عدم وجود عارضه متريت بستگی دارد.

نشانه‌های درمانگاهی:

- توده نکروز شده پرده‌های جنینی طی ۲۴ ساعت بعد از جدا شدن از گردش خون جنینی، تحت تاثیر گندیدگی باکتریائی قرار می‌گیرند و این فرآیند به تدریج پرزهای جنینی را از حفرات رحمی مادر جدا می‌کند. به همین دلیل صرفنظر از وجود عفونت رحم همراه آن، مواد سمی حاصل از گندیدگی در داخل رحم جمع می‌شود.

- واکنش در برابر این زهرابه‌ها (توکسین) در هر حیوان فرق می‌کند. در بعضی از گاوها حساسیت کمتری ایجاد می‌کند و در بعضی واکنش شدید همراه تب ایجاد می‌شود.

- به مرور که فرآیند گندیدگی پیشرفت می‌کند، بوی نامطبوعی ایجاد می‌شود که در فضا پخش شده و اغلب شیر را نیز بد بو می‌کند.

- وقتی جفت ماندگی با عفونت رحم همراه باشد بر حسب شدت بیماری رحم، نشانه‌ها تغییر می‌کند. در کل افزایش ضربان قلب و تعداد تنفس، درجه حرارت بالا، بی‌اشتهایی، اسهال، بی‌حالی، کم شدن ترشح شیر و دفع ترشح خونی چرکی بدبویی از مهبل دیده می‌شود.

درمان:

معمولی ترین درمان تحریک کردن انقباضات میومتریموم به مقدار کافی است. طوری که جفت جدا شده و بطور طبیعی دفع گردد.

هیچگاه نباید یک روش یکنواخت را در درمان دنبال کرد. اگر شرایط مساعد است می‌توان برای برداشتن با دست تلاش نمود. هیچگاه نباید تصمیم گرفت که در تمام موارد جفت را در زمان معینی بیرون کشید.

بعد از ۲۴ ساعت از بروز جفت ماندگی، باید درجه حرارت گرفته شود و در صورت داشتن تب آنتی بیوتیک وسیع الطیف تجویز شود و تا وقتی که حیوان تب دارد آنتی بیوتیک را ادامه داد و سپس سعی در برداشتن جفت با دست نمود.

روش عمل:

تمام دستکاریهای رحمی باید با رعایت کامل اصول بهداشتی انجام شود.

بنابراین در ابتدا مهبل حیوان مبتلارا با محتوای یک سطل محلول گرم شوینده خوب می‌شویند.

سپس دستکش را با مواد لوبریکانت آغشته کرده و دستها را با محلول آنتی سپتیک گرم موجود در سطل دیگر ضد عفونی می‌کنند. در صورتیکه حیوان مدفوع کند باید میان دوراه را دوباده شست.

در ادامه می‌بایست کوتیلدونهای جنینی را بدون مجروح کردن برجستگیهای رحم مادر بطور کامل جدا نمود.

اغلب جدا کردن جفت با دست طی ۴۸ ساعت اول موفقیت آمیز نیست. زیرا جفت در این موقع به سختی چسبیده است و دستکاری با زور (برای کندن آن) احتمال خونریزی و حتی جدا شدن برجستگیهای رحم مادر را افزایش می‌دهد.

بنابراین منطقی این است که دخالت با دست را تا روز ۳ یا ۴ به تاخیر بیاندازند. تا این زمان حل شدن ناشی از گندیدگی قسمت جنینی کوتیلدونها، جدا شدن آنها را خیلی آسانتر نموده و در عین حال به علت جمع شدن رحم، قسمت بالایی شاخ که اتصالات محکمتری دارد، در دسترس قرار می‌گیرد.

تعداد از کوتیلدونهای خلفی تر، خودبه خود جدا شده و مقداری از جفت از گردن رحم بیرون می‌زنند و آویزان می‌شود.

در عمل دامپزشک جفت را در قسمت پشت گردن رحم پیچانده و بصورت طناب حجیمی در می‌آورد و آنرا با یک دست در فرج نگه می‌دارد. با دست دیگر به آرامی این طناب را از طریق گردن رحم تا محل اتصال کوتیلدونها در رحم دنبال می‌کند.

روش جدا کردن جفت چنین است که کوتیلدونها را در دست گرفته و به ملایمت قاعده برجستگیهای مادری را فشار می‌دهند.

وقتی این فشار ملایم وارد شد، شست را به نرمی از روی قسمت خارج برجستگی عبور می‌دهند تا جدا شدن پرزهای آزاد کامل گردد. کوتیلدونهای بعدی را به طور دایره وار گرفته و به همان روش قبلی عمل می‌کنند. کشش به طور ثابت و مداوم و نیروی چرخشی با دست دیگر وارد می‌شود به طوری که به مرور قسمتهای بعدی پرده‌ها جدا می‌شود، توده طنابی شکل پیوسته ای را تشکیل می‌دهد. به مرور که به کوتیلدونهای واقع در قسمت جلوتر می‌رسیم این روش نیز مشکل تر می‌شود.

در تمامی موارد جفت ماندگی می‌بایست حدود ۳۰ روز بعد از زایمان، رحم را از نظر مامایی بررسی نمود و موارد آندومتريت را درمان نمود.